

SZILÁGY-SOMLYÓ.

T Á R S A D A L M I H E T I L A P

A SZILÁGY-SOMLYÓ-VIDÉKI GAZDASÁGI-EGYLET KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

Nagy László.

Segéd-szerkesztő:

Hulinka Sándor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Sz.-Somlyón, az ev. ref. papi háznál, hova a lap anyagi és szellemi részét illető küldemények is címzendők.

Hirdetések jutányos árban. Bélyegdíj 30 kr.

Társadalmi fény- és árnyképek.

II.

(Sz.) Kétségbevonhatatlan, hogy sokra haladtunk az utóbbi pár évtized alatt anyagi és szellemi téren egyaránt, — csak hogy haladásunkban nem volt meg a biztos rendszer, az öntudatos cél és fokozat.

Anyagi téren fényűző beruházásokat tettünk s ezek nem hozzák be a remélt kamatot. Vízszabályozásunk, tíz milliós kataszteri munkálatunk eléggé jelzik számítási tévedéseinket.

Igy állunk az iparügygyel is. Isten tudná megmondani hány közigazgatási, gazdasági és kereskedelmi enquetten tanácskoztak már hazai iparunk felvirágoztatásáról.

Igaz, hogy e tanácskozásokon sok szép eszme nyert kifejezést, sőt eleinte reményt is kötöttek ezek működéséhez, és mégis mi az eredmény? Az, hogy eltörölték a céhrendszert, egy csapással szabad ipart teremtettek — s a hazai kis iparosból lett proletár.

Szellemi téren is haladásunk sok tekintetben hanyatlás. E század első felében irodalmunk Kazinczy, a két Kisfaludy, Kölcsey, Vörösmarty, Petőfi, Arany, Jókai lángszellemeiben oly hatalmas fejlődést vett, oly tiszta s nemes irányban indult meg, hogy még ma is gyönyörködhet . . . S most?! Irodalmunk a hírlapi pletykák, sensatíós botrányok, a gseft bélyegét viseli homlokán.

Tan- és nevelésügyünk hatalmas lökést kapott az 1868-iki törvényhozással, bár a néhány Eötvös ideálja még nagyon magasan lebeg felettünk.

Társadalmi tekintetben megtanultuk az egyesületi erőt kihasználni annyira, hogy alig van cél, melynek egyesülete ne volna nálunk. És ez

helyes. Csak úgy veszem észre, hogy a régi magyar társadalmi erények kezdenek mindinkább kihalni közülünk. Az atyafiságos, szíves felebaráti szeretet, igaz részvét helyett önzés, érdek, haszonlesés szálotta meg kebleinket; az egyszerűség, kedélyesség helyébe csillogó, talmi fényűzés, kimért zárkózottság, az „illik, nem illik“ nevetséges formáságai költöztek közénk. A hit, a bizalom megingott, az alaptalan gyanúsítás mind jobban terjed közöttünk. A politika megvesztegette az egyetértést, a választások megbolygatták a családi békét. Az élvezetvágy behozta és terjeszti a corruptiot, a szédelgést s az öngyilkosságot.

Folytassam-e tovább?

Az állam bőkezűsége mellett ott van az államadósság, a társadalom keblén ott fenyeget a socializmus. A magyar nemzeti egység meggett ott áll a panszlavizmus, dakoromanizmus. Minden fénynek meg van a maga árnyéka. A ragyogó Párisban a nép éhez, a kincses Londonban koldul, Szentpétervár palotáit megintgatja . . . Budapest pompás Dunasora elfedi a szemlélő előtt a zsufolt pinczelakásokat, a város élénk zajában elhal a nyomor jajsza. Pazar fény s lucullusi lakomák mellett a szomszédban éhen hal a nyomorult proletár. A tözszen milliokat kockáztatnak, — s a munkájában megvakult szegény betűszedő családját szelnek ereszt a szivtelen háziúr, mert nem képes megfizetni néhány forint szobabérét.

A főváros képe hü tükre az országnak. Szegény kis falu van a völgyben, — a hegyoldalon kastély diszeleg. Az uraság lovai cukrot ropogtatnak, a völgyben az emberek száraz málét esznek.

Fény és árny, magasság és mélység egy hajszálnyira esnek egymástól. A társadalmi önzés, a corruptio csak ott fészkelhet, hol a szá-

vilizációjával arányban áll, úgy az is igaz, hogy a humor egyes szekták sajátságainak leghívebb kinyomata, értelem tisztaságának, kvalifikációjának igen sok tekintetben fokmérője.

A mely népnek humora nincs, annak társadalmi élete is csak kínos vergődés.

Jókai akadémiai székfoglaló beszédében azt mondja, hogy sokkal hasznosabb munkát végzett akkor, midőn a magyar nép adomáit összegyűjtötte és kiadatta, mint mikor egy néhány száz kötet regényt írt. Amarra büszkébb mint ezekre, pedig hírnevét ez tette fényessé, tündöklővé.

Kulturalis szempontból sem végzek tehát haszontalan munkát, ha a helyett, hogy egy néhány kötet böjti praedikációval szegényiteném a kálvinista irodalmat, valósítani fogom azon tervemet, (vagy magam, vagy mások segítségével) hogy egyrészt fölkeresem és fölkeresem a hol találom a negyedfélszázados aktákat, leverem rólok a port, s a mohlepte, szuett, egérrágott foliánsok titkai leltem elé varázsolják a vaskalapos püspököt, a vastagnyaku kálvinista főgondnokot, az esperestet, (traktualis senior) a magok szok nyügeitől ment, „sic volo, sic jubeo“ féle „vető“ jogukkal, puritán jellemök tisztaságában, dicsőségében, — a városi, falusi papok, alázatos léviták, éhelhalással küzdő kosták, tanítók, kántorok, oskolamesterek, rektorok, peregrinusok, káplánok, Ungot, Berket (Bereg), Tolnát, Baranyát bekőborgott legatusok, supplikansok, diákok komikus epizódjait, — másrészt ellesem a lakadalmakban, keresztelőkben, disznótorokban, névnapokon, bankettekben, traktualis gyűléseken az „ősz pátriárkák“ ajkairól a tárgyamhoz szükséges közmondásokat, élces szólásokat, adomákat s a szétszórta csontokat összegyűjtöm, életet lehelek beléjük, testbe öltöztetem őket.

badtság, egyenlőség elve ugyan él, de a testvériség száműzve van.

És mi az oka mindezen visszasságnak; kiben és hol rejlik a hiba?

A nehéz viszonyok és visszasságok oka nem egybeült, hanem mindenekelőtt az emberben magában s az emberalkotta társadalomban keresendő. Határozott tény, melyet természetünk, a történelem s a tapasztalat bizonyít, hogy az ember társas lény, s hogy mint ilyen, csak társaságban fejtheti ki tehetőségeit, emelkedhetik a természetének megfelelő tökélyesbülés lépcsőin fölfelé, érheti el alsóbb s felsőbb rendű céljait.

De mi a társaság, társadalom?

A tekintélynek megtestesülése. Mert lehet-e képzelni társaságot rend és társadalmi életet — ennek legerősebb kapcsa, — összetartás nélkül? S mi hozza létre ezt a rendet? Kétségkívül a tekintély, mely törvényt, parancsot szab, s melynek az emberek engedelmeskednek. Ez a rend, melyet a tekintély teremt, teszi fennállását lehetővé az emberek nagy társadalmának s ezen belül az egyes kisebb-nagyobb társaságoknak. Ezen épül az egyházi, állami, családi, iskolai társadalom; ez köti össze a teremtményt teremtményével, az alattvalót előjárójával, a hitvest férjével, a fiút apjával, a tanítványt tanítójával, a szolgát urával; szóval ez az alap, melyen egyedül építhető fel bizony az ember-társadalmi életben elérhető boldogságának csarnoka.

És milyen a mai társadalom s benne az ember?

Nagyon gyakran halljuk emlegetni azokat a régi jó idöket, mikor még hazánk tejjel-mézzel folyó boldog ország volt, melyben az emberek úgy szerették egymást, mintha csupa édes testvérek lettek volna; — midőn a vendéglátó gazda kiszedette a négy kereket a szekérből s

Ez lesz aztán generális, superintendentialis, — traktualis, parochialis adomák — inkarnatioja.

Volna csak nekem is végre valahára már, mint Tompának volt megénekelni való parochiám, s lantom mint Petrinek, melylyel a rozszant, kidölt bedölt oldalu templomra zsindey-kalapot varázsolhatnék . . .

Óh Istenem, minő hálás tárgy is lenne lerajzolni a szegény paplakot, melynek földszinti ablakán a liba és tyúk kedélyesen kacsingat be; a diványt ez egyetlen luxus tárgyat, melynek ruganyos kerete a mai módi szerint zenélő órával van ellátva, s különféle melodiákban trillázza: „az asszony inga-tag“, míg a nyirkos fal felőli oldalából szép zöld liceum verődik, körülfolyna a diványon ülő és dolgozó pap homlokát mintegy „babér“ koszorúval; az alacsony mestergerendát, mely ha egyenesen fölállani merészelsz, nyomatókusan figyelmeztet hogy az agyvelőd is megrezdül is bele — mint hajdan Tompát — hogy pap vagy, hajolva járj, alázatosság legyen a jelszavad!

De hát nincs . . . nincs! . . . hát ez nem kálvinista humor, Miklós kollega ott Sz. Csehben? Lásd minek is mentél te oda, nem jártál volna akkor Csehül.

Hanem azért a tárgy kifogyhatatlan, a kálvinista humor forrása kiapadhatatlan, parochia nélkül is.

Itt a „nagypapáju kevés dohányu“ „pátronus“ a „pium desiderum“ korszak egy elkésett epigonja, a ki rátartóan beszél még ma is a pappal, rektorral, s ha beszélt vele azt mondja hogy az ő nyakán élösködik a „belső“ ember, „ő tartja“, — de azért azt a fél véka limet-lomot a mit fizetnie kellene, a mit műnyelven „kepenek“ hinak, zsandárral se veszed be rajta. Ha pedig azt a 10 krajczárt kéred,

TÁRCZA.

A kálvinista humorról.

Irta: Kanizsay Endre.

„Miről nem zengett már az ének
Mióta lant és duda szól?
Hallottunk hymnust a parajhoz
Dalt a félszem búbájiról . . . !“

De hogy a kosmopolita humor még pártikuláris, vagy pláne konfessionalis is lehet, — na ilyen badarságot még sohse hallottam, szól az universalis genie, t. i. a kritikus.

Kálvinista humor! kiált fel az igazhitű barát, minő kontrast, mintha a kálvinizmus maga is nem egy megtestesült humor volna.

Példabeszéddé vált „kálvinista fizetés-szegénység“ és humor, nem árulnak egy gyékényen, mond a pszicholog, hisz a kedély csak a jólét sugaraitól fakad virágzásnak!

... Pedig még is van ilyen. Ha lehetett hajdan pápistaszín és ködmön, zsidó miatyánk, kálvinista kakas és varju, jezsuita fogás, lutheránus kalap, — ha egy-egy neki keseredett író összeszedi, párczelázza a cigány adomákat, a paraszt fufangot, a pápák és papisták viselt dolgait, a baka-élczet, a huszár humort, a régi jó táblalírák, a Tallérosy Zebulonok Mindenváró Ádámok kedélyes anekdotáit, hát miért ne tehetné azt meg egy árva journalista, hogy beszéljen például: a kálvinista humorról?

Ha igaz az, a mit Liebig mond, hogy a szapanfogyasztás egyes nemzetiségek, sőt országok czi-

ugy marasztotta a vendéget magánál. Milyen sürgős-forgás volt a háznál! A merre a szem tekintett, rózsás kedvet, vig arcokat látott. A tágas udvarok, az oszlopos tornácok visszhangzottak a zenesztől, sarkantyupengéstől, a torborzó meg a friss magyartól, aztán a szivderítő szép nótáktól. A csengős négy ló a gazda szemefénye, a zöldes kert a takaros gazdaszszony büszkesége, meg a ropogós pogácsa, no meg egy csepp jó bor kevés gazda portáján maradt el. A szomszédok, atyafiak, ismerősök és jó barátok összejöttek s együtt töltötték szabad óráikat, mert egymáshoz vonta őket a szívek.

A régi jó idöket azonban most már hiába keressük. Eltűntek azok, talán örökre! Megváltozván a társadalom, — emberek, szokások, viszonyok, erkölcsi és vagyoni állapotok mind megváltozának.

Mily egyhangú a világ!

Azaz dehogy egyhangú, hiszen nem mulik el nap a nélkül, hogy a fővárosban, vagy vidéken, bált, hangversenyt, egyleti és jótékony mulatságot, tombolát, közvacsorát, fillér-estélyt stb. ne rendeznének. S aztán azok a szép menyecskék, bájos leányok, az a pezsgő élénkségek s aranyos jókedv!

Ime a mai társadalmi élet. Hát nem elég élénk?

A másik nem kevésbé nagy és lényeges ok a közszellem, a törvényes érzület és társadalmi rend iránt való bizalom csökkenésében, a nagy szegénységben s az ezzel járó demoralisatíoban keresendő. Egész Európában hallik a panasz, hogy a nagy vívmányok után a hatvanas évek végén és a hetvenes évek kezdetén, mindenütt beállt azóta egy reakcionárius áramlat s különösen hazánkban, azon rohamos fejlődés után, melyet az utolsó évtizedek alatt felmutatott — beállt a pangás. Naponként tapasztalhatjuk, hogy a legnevezetesebb célok a legszebb világításban tünnék föl az emberek előtt, de mily kevés azok száma, melyekről elmondhatnók, hogy el is vannak érve; mert ha azok az ember jól felfogott érdekeivel meg is egyeztetetők, de az akarat-erő legesekélyebb nehézségek alatt megtörik. A felebaráti szeretet, csak pusztaszó, igazság és jogérzet, tudomány és művészet, anyagi jólét és szellemi fejlődés, szabadság, egyenlőség és testvériség, az egyéni és társadalmi erények egész hosszú sorozata megnyeri helyeslésünket s tette is lelkesít, de midőn választásra kerül a dolog, akaratunk hajója zátonyra akad, a kivitelre nincs elég elszántság, elhatározás.

Innen magyarázható meg, hogy annyi önmagában jó terv és szép törekvés meghiusul; innen van, hogy az ember kedélyvilágában ál-

a mit domesztikába kellene fizetnie, akkor jobb lett volna nem is születned.

Hja! ősei építették a templomot. (Jobbágy erővel.) Igaz, hogy nem látod tiz esztendőben sem egyszer a templomban, de azért a „különszék“ existál, a molyok, pókok és kabázák nagy gyönyörűségére.

Ott a szegény vereshaju kántor küzdelme a presbiteriummal, a kinek egyéb büne sincs, mint az hogy a folyton meg-megújuló s iskolába járó nemzedékek egytől-egyig mind vereshajuak... emitt az élelmes legátus, ki az ünnepkövet elől mindig megszökö, „pátrónus“ fiatal nejétől egy csókot esd, s kiveszi a legátomot naturáléban.

Amott a szélrőzsza minden irányát bejárt suplikans diákok, kik gyűjtik faluról falura (nem a pénzt, mert azt megisszák) hanem a humort, mint a méh a virágokról a mézet, s mikor aztán visszatérnek abba a nagy köpübe, a mit kollégiumnak neveznek, egy-egy kis diák szobában szüzmagyar dohány füstje, szívet lelket vidámító bor s zene mellett el-el regélik élményeiket. Oly megragadó, oly nagyszerű jelenetek folynak ott le, annyi méz, a humor édes méze foly ott, a minőt pénzért nem kap sem az opera comique, sem a Figaro, sem Rothschild, sem Hirsch báró. Az öt superintendentia terrenuma két-három nap alatt ismertté lesz geographiai, etnographiai, astronomiai (t. i. a szép szemek astronomiájának) szempontjából, papostól, rektorostól, patronostól, szép leányostól, jó borostól együtt. Él-e élet, humor humort ér! A szellem cikázó játéka ez!

A Moliere és Csokonai szelleme leng ott, ezeket parlagon, feldolgozatlanul hagyni — szentlélek ellen való bűn volna.

Hát a káplánok? Ezek a teremtés „közép-lényei“, ezek a csicsókák, a kik se nem krumpli, se nem alma. A kik évi 50, mondd ötven forintért (a bakternek, harangozónak és futárnak sokkal több fizetése van) sokszor 6-7 esztendőig viselik a „terhes de gyönyörűséges igát“ igen sok helyt lélekölő szekaturák között. Magasztosabb, felségesebb pályát nem képzelek

landó vihar dul; hogy nincs csend az öntudatban; hogy a csalódás bizalmatlanságot szül, hogy a szenvedélyek a társadalmi tagokat egymástól elkülönítik s hogy a különben oly szépen berendezett emberi társaság színe kedves mosoly helyett hideg arcot mutat; hogy az érzéki élvezet hajhászása többre becsültetik, mint a szelid erények gyöngéd ápolása; az anyagi érdek nagyobb hatással bír a tényeknél, mint a becsület és jellemzilárdság. Szomorú, de igaz.

A mai modern társadalom, a divatos erkölcsök, a „látszólagos“ cultusnak él. Nem le nni, csak látszani annak a minek. Mint egy előkelő írónk mondja a kisasszony sebbnek, az urfi erősebbnek, az apa jobbnak, az anya fiatalabbnak, a kereskedő gazdagabbnak, a polgár előkelőbbnek, mindenki többnek akar látszani, mint a milyen valóban. A látszat és a való a mai kirakatos korszakban megfordított viszonyban vannak egymással. A keresett erkölcstelen-ségeknek illatos termek vannak; de erkölcs dolgában sohasem volt a világ kényesebb, mint ma; azonban persze csak nyilvánosan, a hol tüntetni, tökéletlenkedni lehet vele, a hol látszani kell annak, a mi nem vagyunk.

Ilyen világban nem természetes-e, hogy az emberben képződik egy becsület is, egy látszólagos és követeli helyét a társadalomban. De hát a milyen az ember, olyan a társadalom. Pedig a társadalom beteg, az alságok és látszólagosságok nehéz betege, tehát ebből következik, hogy az ilyen társadalom nem lehet el az álbecsület svindler lovagjai, modern hősei nélkül.

És hol a gyógyszer?

Magában az emberben s a társadalomban, hisz mindenkinek át kell érezni, hogy ő a társadalom tevékenységét s nyugodt, morális fejlődését közvetítő nagy államgépezetnek egyik műeleme. Ez államgépezet működése pedig akkor biztos, ha minden egyes kereke fennakadás nélkül mozog, ha abban törött vagy hiányos részek nincsenek. De ez ám még nem minden; még nem elég, ha abban ép és új minden alkatrésze; ellenkezőleg mennél újabbak mindezek, annál inkább szükséges, hogy keletlen meg is legyenek olajozva. Ha mindenki köteleit csupán erőtanilag, gépileg teljesíti ez még nem elég: a becsületérzés olaja teszi a társadalmi gépezet mozgását könnyűvé, az erkölcsi érzet, az emelkedett öntudat teszi az összműködést eredményessé.

És épen ma, a vállalkozási tüzelmek és kates versenyek világában, midőn oly könnyen elszámolja magát az ember, ma van legtöbb szükség kitartó, jó munkás, számítani tudó, takarékos — s a mi legfőbb: erkölcsileg öntudatos; jellemes, becsületes emberekre.

Kezdje meg tehát a társadalom önmagán

a lelkeszi pályánál, hol a lelkes, káplán s a nép között az egyetértés és szeretet lelke melegít. De az ilyen fájdalom, ritka mint a fehér holló.

Ilyen helyt szívesen várja a „közép-lény“ a zsiros ekklézsiát — akár tiz esztendőig.

De a hol vagy a nép sivár lelkűsége visszaszító, vagy az üresfejű, pökhendi principális magaviselete lehetetlenné teszi magát a nép szeretetére, (mert ilyen is akad ám) ott aztán a káplán élete valóságos — kálvínista humor.

Ha főnökéhez vonzódik, akkor a nép őt is gyűlöli, kigyót, békát kiált reá, — ha a nép vonzalmát igyekszik megnyerni, akkor a principális köt utilaput a talpa alá. Tessék aztán itt nem jobbra balra hajlongó üres zsáknak lenni!

Még arra is van eset hogy a kényelem párnáján heverő, és a semmit nem tevé 25 éves jubileumát ünneplő „principális“ titokban megparancsolja a „közép-lénynek“, hogy soha elnem követett érdekei felől ódát írjon, és dithyrambokat zengedezzen... mert különben...

„Én is ettem már belőle, Most is rosz a gyomrom tőle!“

No de nem is mondtam én azóta — diktiót!

Hogy az ilyen „közép-lényeknek“ is van ambíciójok, hogy az egyszerű de tisztességes falusi levegőről, nagy városba vágyakoznak, hát az is — kálvínista humor.

Hogyne, mikor első gentlemannek kell lennie, mindenütt és mindenben, ötven o. é. forintokból, — ha nem teszi falusi paraszt a neve, ha teszi fülig adós, s ha valami ekklézsia üresedik, a hitelezők korteskednek megválasztása mellett, hogy valahára a pénzökhöz jussanak, Risum teneatis amici...!

Egy, a nagyzás hóbertjaitól üzetett, hiuságáról ismert faluról „fényes“ városba került káplán kollegámnak mondom a multkor: „Na te Sándor jól jártál, pompás helyen káplánkodsz!“

— Jól biz én pajtás, szolt elkeseredve, úgy jártam

az új, a morális fejlődést, nevelje mindenek felett a közszellemet, fogjon kezét, vessen vállat a nagy munkához, aztán tanítsa új erkölcsi életre az országot, mert csak így fog kiveszni ha a társadalom, a tudás, a világosság vezérelemei akarják „egymásután mind az az alság, látszólagosság, a tartalom nélküli forma, parasztul mondvá az a temérdek hazugság, melylyel ma az emberiség egymást mosolyogva traktálja, s melytől oly beteg a társadalom, oly nagyon beteg Magyarország.“

Egyleti élet.

Nagyfontosságú ülése volt f. hó 13-án a „Wesselényi-Egylet“ választmányának, melynek egy néhány fontosabb tárgyat sietünk lapunk olvasó közönségének — habár rövid vonásokban, — tudomására hozni.

1) A kiküldött bizottságok előzetes jelentése folytán mindenekelőtt felülvizsgáltatott az egyletnek mult 1887. évi számadása, mely szerint volt a többi 1887-ik évben: a) bevétel: 1463 frt 69 kr, b) kiadás 771 frt 21 kr, maradvány: 692 frt 48 kr. és 3 drb. 5 frtos arany.

Megjegyzendő, hogy a 692 frt 48 kr. maradványban benne van az 530 frt alapítványi tőke is, és hogy jövőre nézve kimondotta a választmány hogy a tőke a számadásban csak annyiban szerepelhet, a mennyiben kamatai felhasználhatók s a többi pénzeztől elkülönítve, külön takarékpénztári könyvbe helyezendők. Egyébiránt a számadás teljesen okmányoltak találatván, pénztáros t. Vidinszki Lászlónak felmentetése a számadás terhe alól, a közgyűlésnek ajánlatott.

2) H. titkár t. Kiss Emil terjesztette ezután elő a folyó 1888. évi költségvetési előirányzatot, mely: a) fedezetben 1199 frt 70 kr. b) szükségletben 943 frt 93 kr, és így 256 frt 37 kr. fedezeti többlettel elfogadásra ajánlatott a közgyűlésnek. Ezen költségelőirányzatban fenntartatván az eddig rendszerezett javadalmazások újabb javadalmazási tételül ajánlatba hozatott a nagy valószínűséggel a folyó tanácson megnyilando nyírsídi óvóiskola részére 100 frt, és a sz. udvarhelyi esetleg beállítandó ev. ref. paptanító javadalmazására 50 frt.

3) Nagyérdékű vitát keltett fel az ördögkúti „Kormos óvodá“-nak és az ugyanoda való ev. ref. körlelkésznek egymást kiegészítő szövetkezése. Az óvodát az „E. M. K. E.“ útján Kormos Béla nagylelkű alapító egyelőre 5 évre biztosította évi 300 frt segélyvel s ezen 5 évet az E. M. K. E. választmánya kiterjesztette 10 évre. Ámde az intézmény 1886. októberétől rövid 15 hó alatt oly áldásosnak mutatkozott, hogy annak végleges biztosításának szükségessége merült fel.

A mult év június havában beállított körlelkész működése is, oly áldásosnak mutatkozott, hogy annak lehető szabad működése minden megtalálható eszközzel biztosítandó. Ez ügyre vonatkozólag az ördögkúti ügybuzgó érdekeltég egy kimerítő, világos és a helyzetet teljesen feltűntető „Emlékirat“-ot terjesztett be a „Wesselényi-Egylet“-hez, melyben arra kérte, hogy vegye pártoló szárnyai alá a „Kormos óvodá“-nak az ev. ref. körlelkészséggel való szövetkezését és meleg hangú pártoló véleménnyel ter-

mint a számár. [Megengedte magának ez egyszer ezt a hasonlatot.]

— Hogy hogy kérdem meghökkenve, hát a számár, hogy járt?

— Nem smakkolt neki a jó száraz takarmány rugott, kapált, míg csak a juhász zöld lóherét vagy zöld lucernát nem adott neki. Egyszer egyet gondol a juhász, s kerített valahol egy pár zöld pápaszemet, s felcsatolta a számár szeméihez. És a számár számár ettől a perctől fogva az aljat, töreket is édesden megette — zöld takarmánynak nézve azt.

— Elég pajtás, értelek, szoltam felsohajtva, s hálát adva a sorsnak, hogy én így sohasé jártam.

Egy másik káplán kollegámat pedig a fényes mükedvelői társulat fölhevítá, hogy müködjön közre egy nagyszerű előadáson, s mint kitűnő szónok szavalja el Petőfinek azt a remek költeményét, hogy:

„Egy gondolat bánt engemet

Ágyban, párnák közt halni meg.“

A kollega szíves készséggel fölajánlotta szolgálatát s a megyei díjnak barátjától kölcsönkért salonn kabátba kicsipve magát, kiállott a fényes közönséggel telt terem kijelölt pontjára, és elszavalta egész hévvel a mint következik:

„Egy gondolat bánt engemet,

Mint segédlelkész halni meg.

Elpusztulni úgy mint „uram öcsém“

A tisztelendő rangnak küszöbén.

Árnyékká lenni, mielőtt a pálya

Küzdelmiért gyümölcsét kínálja,

Ne adj ilyen halált korán,

Én Istenem, én Jehováml!

Legyek csak pap Diósd — Szilágy-Csehbe

Lesz akkor mit apritnom a levesbe.

Káplánt tartok. — Oh boldogság hajója!

Dolgoznak ók, de ám enyém a stóla.

jeszse fel az E. M. K. E.-hez azon kéressel, hogy kieszközölven Kormos Bélánál a felajánlott 300 frtnak a még hátra levő s esetleg hosszabb időn keresztül folyóvá tételét, a maga részéről járuljon hozzá tervezett szövetkezet keresztül viteléhez. A nagy érdeklődéssel folytatott szakszerű és nagyfontosságú ügyhöz méltó komoly vita folytán közmeggyőződésé vált a választmány minden egyes tagjánál, hogy a „Kormos-óvoda” ép úgy, mint az ev. ref. egyházkerület körlelkészisége egy és ugyanazon célra törekszik, azonban bárha mindkettőben megvan a céltudatos ifju pezsgő erő, de az erők egyesítése sokszorosan hatványozná a munka sikerét. Mindezeknél fogva fennebbi ajánló felterjesztés meg fog tetetni az E. M. K. E. választmányához. (Ugy értesültünk, hogy az ördögkúti ügybuzgó érdeklődés az illetékes egyházi hatósághoz is beterjesztette „Emlékirat”-át, hogy a szövetkezés lehetőségének útját ott is egyengesse. Szerk.)

4.) A fennebbi ponthoz csaknem hasonló vitát keltett a tavasszal megnyitandó nyírsídi óvóiskola kérdése is. Hisszük, hogy ez ügyben is olyan megoldást tesz a „Wesselényi-Egylet” és az erdélyi ev. ref. egyházkerület, mely a br. Wesselényi Miklós ev. ref. egyházmegyei aligondnok és „Wesselényi-Egylet”-i védnök által épített diszes és nagyfontosságú helyen magyar missiót teljesítő iskola örökre biztosítva leendő. Az ügy azonban nincs annyira megérve, hogy hírlapi megbeszélés tárgyát képezhesse, s most csak annyit, hogy a „Wesselényi-Egylet” választmánya 100 frt évi segélyt hoz javaslatba költségelirányzatában s az ev. ref. egyházkerületet megfogja keresni, hogy a nyírsídi ev. ref. vallásuk vallás-erkölcsi életük táplálása és biztosítására kántori javadalmat alapítson meg.

Ha még megemlítjük, hogy jövőre nézve a „W. E.” választmányi üléseit a hónap minden második hétfőjén d. u. 3 órákor tartja, — közgyűlését a megye tavaszi közgyűlése első napjának d. u. 3 órájára hívja össze, és hogy a közgyűlés tárgysorozatának összeállításával elnök és titkár bíztattak meg: a választmányi ülés főbb tárgyait kimerítettük.

A szépen látogatott gyűlésen elnökölt Kerekes József, egyik alelnök, jelen voltak: Szikszai Lajos alispán, mint másik alelnök; Berényi János, Dénes Lajos, Domby Károly, Kiss Lajos, Kovács Lajos, Lázár Ferenc, Nagy László választmányi tagok, — Kiss Emil titkár, Vidinszki László pénztáros. Élénk részt vett az egész gyűlés alatt mélt. Baranyi Ágoston főispán ur; ott láttuk Baczó Gábor és Soós Antal tanár urakat, ugyszintén az ördögkúti körlelkész és óvó urakat is, kik az ördögkúti fennebbi jelzett fontos ügyben kellő felvilágosítás okkal szolgáltak.

Kissé leverő ez egylet életében az, hogy nem oly hosszú fennállása óta 512 frt, tagdíj és 41 frt, tőkeamat van hátralékban. Nem védelmezzük ugyan a hátralékosokat, de azt határozatlan merjük állítani, hogy ha a tisztikar nagyobb erőt fejt ki, magáról több és gyakoribb életelt ad, nem csak a tagdíj hátralékok fognak apadni, hanem hitünk szerint az alapítók és részvényesek is szaporodni fognak. De a valódi élet jelének mutatására itt van ám a tizenkettő óra, mert ha tapintattal párosult kellő erély nem lesz kifejtve, az eddigi tagtársak is könnyen elmaradhatnak, — a mi csorbát ütne megyénk hazafiságának erkölcsi értékén.

Senior.

Ha majd már ősz leszek, deres,
Főjegyző avagy esperes,
Vénült tagokkal, hosszú pipaszárral,
Mikor már csak komázok a halállal,
Rám se néznek a menyecskék, a lányok,
Várják kidőltöm az irigy káplányok:
Akkor te halál
Jöjj és lekaszálj!
Vén csontom a föld kebelébe letérhet,
Ha életem évei mit sem ígérnek.
Kurátor s a nép ha így ejti a szót:
„Jól járt hiszen úgy is öreg duda volt — !”
A hulla felett
Áll nagy kegyelet.
Gyászdalat zeneg a tanítói dalárda,
Ősz papsereg áll, ez a — mennyei gárda.
Ott meláz sok ifju tiszteletes
Titokban már korteseket keres.
Soknak szeme örömtől könybe lábad
— Sirba vele! még valahogy feltámad.
És innak aztán hosszú nekrológot,
Hogy 80 évig hü sáfarkodó volt
Az elhunyt: — nyájának jó pásztora,
A traktusnak is ő volt nesztora.
S a többi. — Ha én ezt így mind bevárom
No már akkor ha meghalok se bánom! stb.
(Kajabusz.)

A színpadi hatás nagyszerű volt, a publikum nevetett könycsordulásig.

És a szegény káplán már a harmadik kapitulációt szolgálja, — kandidatióba nem veszik be, — hogy mert ő rezonirozni az öreg papok ellen! Na bizony! Az egyházmegyének s gyűléseinek nincs szüksége Mikszáth Kálmánokra!

Hát ez nem kalvinista humor nyájás olvasóm?

Meghívás.

Az E. M. K. E. szilágymegyei fiókjának helybeli és vidéki választmányi tagjai tisztelettel felkéretnek, hogy a f. hó 21-én (kedden) d. e. 11 órákor a városház tanácstermében tartandó választmányi ülésben megjelenni sziveskedjenek.

A gyűlés tárgyai:

1. Évi jelentés felolvasása.
2. Jegyzőkönyv hitelesítés.
3. Pénztárnoki jelentés.
4. Több üresedésben lévő választmányi tagsági helyek betöltése.
5. A mártius 15-iki estély programjának megállapítása s az erre vonatkozó alelnöki jelentés.
6. Több kebelbeli ügyek ellátása.

Kelt Sz.-Somlyón, 1888. február 14-én.

Nagy László,

az Emke. fiókegyletének alelnöke.

Hulimka Sándor,

az Emke. fiókegyletének jegyzője.

Különfélek.

* **Bánffy György** báró és neje Bethlen Margit grófnő ujonszült leánykáját f. hó 8-án keresztelték meg a kolozsvári Bánffy-palotában az erdélyi arisztokrácia számos tagjának jelenlétében. Keresztszülők Bánffy György gróf és leánya Bánffy Kata grófkisasszony voltak. Az ujonszült Judith nevet nyert a keresztelésben.

* **Dr. Neményi Ambrust**, a kitünő publicistát és a sz.-osehi kerület országos képviselőjét f. hó. január 28-án tartott közgyűlésen Hunyadi Domokos indítványára egyhangú lelkesedéssel díszpolgárrá választották Tiszán.

* **Tanfelügyelői látogatás.** Kerekes József kir. tanácsos és tanfelügyelő ur f. hó 11-én a helybeli iskolában hivatalos látogatásokat tett s a helyes tanrend és előhaladásról meggyőződést szerezve, általában megelégedését jelentette ki a tapasztaltak felett.

* **Bucsu.** Gyorsan történt eltávozásom folytán sokaktól, kikhez a baráti szeretet, vagy jó ismeretség köteleke fűzött, személyesen bucsut nem vehettem; alkalmat veszek tehát magamnak, hogy e lapok hasábjain egy meleg „isten hozzádot” mondjak, kérve mindnyájukat, hogy a távolság és idő ne törölje ki szíveikből az én emlékeimet, valaminthogy én sem feledem se őket, se e kedves várost, melyhez annyi édes kötelek csatol. Isen legyen velük! Barbolovicu Virgil, kir. járásbírósi aljegyző.

* **A mártius 15-iki nemzeti ünnepély rendező bizottsága** a f. hó 11-én d. e. tartotta értekezletét, mely a kaszinó helyiségében Tamko Bertalan ur bizottsági elnök vezetése alatt Ajtai Albert, Nagy László, Ruszka István, Vischán Elek, Hulimka Sándor, Szentimrei István és Czecz Károly urakból állott. Ez alkalmammal az ünnepély program számai s a szereplők személyeiben történt megállapodás után elhatározottak, hogy a nagy napnak illő megünneplése végett a helybeli intézetek és egyesületek az azon való részvételre átiratilag felfognak kéretni. Az ünnepély egyébként egészen a tavalyi programhoz híven fog megtartatni s egyedül a bankett marad el, mely helyett az idén az Emke fiók egylete rendez estélyt, melyen az Eleven hírlapon kívül concert is fog tartatni. Az eleven hírlapja már is több irodalmi kitünőség küldött dolgozatokat s az kétségkívül egyik legvonzóbb száma lesz az estélynek.

* **E. M. K. E. perselye.** A mult évi kaszinói közgyűlésen javaslatba hozott ama hazafias indítvány, hogy az Emke javára a kaszinó játéktérképében egy persely függesztessék ki, testté vált. A persely már több nap óta kézen van s ott vár a hazafias érzésű és áldozatkész tagok filléreire — s nem is hiában! Mint halljuk minden nyereséggel meghátráló bankadónak és játékosnak van egy-két piculája a persely számára. Kivánjuk is, hogy ne álljon sokáig üresen!

* **A folyó hó 14-iki fillérestélyről szóló tudósítást** térszűke miatt jövő számunk hozza.

* **A szilágysomlyói** izr. nőegylet folyó évi febr. hó 27-én a színház helyiségében táncvigalommal összekötött társas-estélyt rendez, melyre a tisztelt közönséget e helyen is egész tisztelettel meghívja a rendezőség. Belépti díj 40 kr, gyermekeknek 20 kr. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak. Ételek és italokról a nőegylet gondoskodik és jutányos áron lesz kapható. Jegyek előre válthatók Porjesz Sámuel ur üzletében és este 5 órától a pénztárnál. Kezdeté 7 órákor. Azok, a kik netalán meghívót nem kaptak, de arra igényt tartanak sziveskedjenek jelentkezni a nőegylet elnökénél Lang Mórné urasszonynál.

* **Nyílt számadás** a sz.-somlyói önk. tüzőtő egyletnek f. é. febr. 4-én tartott táncvigalmáról. Bevétele: Belépti jegyekből 83 frt, felülfizetések 33 frt 30 kr, összesen 116 frt 30 kr. Kiadás: zene 40 frt, világítás és díszítés 10 frt, terem fűtése 5 frt, nyomtatványokra 12 frt 28 kr, terem fénymázolásra 15 frt, aprólékos kiadásokra 4 frt 62 kr, összesen 86 frt 90 kr. Tiszta jövedelem 29 frt 40 kr. Az egylet támogatására felülfizetésekkel járultak: özv. Tóth Lajosné (Debrecen) 2 frt, gróf Bethlen Ferenc (Ujlak) 2 frt, Kiss József mérnök 2 frt, Nagy Ferenc 1 frt, Telegdy Márton 1 frt, Kovásznay Ákos (Gyümölcsény) 1 frt, Nagy László esperes 2 frt dr. Böchel Béla (Nagyfalu) 1 frt, Nagy Ferenc (Nagyfalu) 2 frt, Ruszka István 1 frt, Kovács Gyula 30 kr, Donovák Sándor 1 frt, Vischán

Elek 2 frt, id. Paskuj István 1 frt, Ruszka Ignác 1 frt, Kulín Imre 2 frt, Lázár Ödön 1 frt, özv. Hubert Ivánné 1 frt, Porjesz Sámuel 1 frt, Grósz Henrik 2 frt, Bartha Endre 1 frt, Brüll Sámuel 1 frt, dr. Kálmán Ignác 1 frt, Hirschman Izsak 1 frt, Klein Ferenc 1 frt, Bröder Herman 1 frt. A nemes keblű adakozók fogadják az egylet nevében e helyen is legmelegebb köszönetünket. Sz.-Somlyó, 1888. febr. 14. Vischán Elek, főparancsnok, Hulimka Sándor, segéd-tiszt, Lázár Ödön pénztárnok.

* **Gyermek bal.** A helybeli r. kath. leányiskola buzgó tanítónője Molnár Amál kisasszony az iskola könyvtára javára f. hó 11-én a színház helyiségeiben batyus gyermek-bált rendezett. Már d. u. 4 órákor egyenest érte a szán és kocsi a színház udvarán, melyekről jó kedvű papik és mamák kíséretében apró táncosok és táncosnők szálltak le könnyű lebbenéssel. Kacugó nevű bábok kisebbek és nagyobbak; de a legnagyobb alig idősebb a 12 évnél s a kisebbek előtt az a b-c és könyv több betűje még hieroglyph, melyet a tata nélkül éppen úgy nem tud megfajteni, mint a hogy a bálí entree't sem kifizetni. Ünnepélyes komolysággal kezdődött a bevonulás s a „tanító néni” legfőbb felügyelete mellett elhelyezkedtek a kis bálozók. A hogy azonban a zene megszólalt a karzaton, nyomban oda lett minden feszesség. Az apró „uracsok” igen szép complimentet vágtak egy-egy deláncoske előtt s a konvencionális „szabad kérnem? ... lesz szerencsém?” — után csakhamar felragadtak egyet a táncosnőkhöz és elkezdődött a — tánc. Volt olyan, a ki már tavaly vagy az előtt Kajetan bájosítól tanulta el kisebb-nagyobb eredményel a nehéz művészetet s annak most ugyancsak hasznát vette: úgy ki aprózta a csárdást hogy gyönyörűség volt nézni. Az apró lábacsok tündéri libbenéssel siklottak tova a tour táncokban és méltóságteljesen megnyújtották az andalgót. Ámde volt szerencsénk látni a táncot a maga éseredetű bakugrásaival is, mikor mellékes dolog a taktus, mellékes az aethetica kényelmetlen és szűk korlátai között szorított lábemelés; — se néz, se hall az ember, hanem a hogy az isten engedte adni szokik felfelé, a milyen magasra lehet: oldalt, a milyen hosszút a terem és a a lábász enged és mentül sürűbben, annál jobb, mentül több ideig bírja annál keményebb legényre vall. Uszály nem volt, tehát távol járt minden veszély. Egy-egy nagy bajszos bácsi egy-egy néniel neki eredt ugyan, de a kicsi párok keresztül-kasul átbujáltak a bácsik frakkja alatt is. Történt azonban olyan eset is, hogy a kis táncos pár felsiklott a vixos padlón; de az nem gúnyozta őket. Leporozták a ruhájukat és újból neki fogtak s ez uttal tán több szerencsével. Valóban szép látvány volt a francia négyes, a melyet közel 40 pár apróság táncolt; egy-egy apróságot a mama kulanizolt anyai gyöngédséggel s halászott ki némelykor a nehezebb figurák labirintjából. A táncok közt a kis gavalérok egy-egy jó darab süteményt kezükbe véve, sans gene falatoztattak és kedélyesen conversáltak, udvariasan megosztva a bélest, kürtös kalácsot kisasszonykaikkal. A szülők nem győztek betelni az apróságaik feletti gyönyörködéssel s ebben osztoztunk mindnyájan, kik ez estélyen részt vettünk. Az a gyermekes, derült, verőfényes jó kedv átragadt az élet nehéz küzdelmeiben pesimistikus világnézettel eltelt nagyokra is és a mint egyből láttuk a jövőt szemünk előtt meglevenülni, oda képzeltek az ifju hajadonok és fiatal férfiak közé magunkat is öszülő hajszálakkal, görnyedt tagokkal. Mind-egy! Nem lohasztotta az se le jó kedvünket. Hiszen ott a vigasztaló alternatíva is; hátha lekaszálna — muszáj! 10 óra tájban dusan megrakott asztalok mellé települt le a társaság, mely az áldozatkész háziasszonyok szíves-ségből ezuttal módot nyújtott vólagatnunk az izletesebbnél-izletesebb ételkben és italokban. A vacsora alatt Nagy László esperes és szerkesztő Molnár Amál kisasszonyra, a mai estély fáradhatatlan rendezőjére emelte poharát, mit szívből jövő éjlen követett. A zenekar a vacsora alatt „Dráma a tenger fenekén” című zeneműből egy szép vonós négyest játszott igazi precizitással, majd vig népdalokra került a sor. Szénásy Miklós kir. körjegyző Nagy László esperesre, Nagy Gábor adóhivatali ellenőre a rendező bizottság nőtágjaira emelte poharát. Ez alatt a teremben az új nemzedék palántái fáradhatatlan táncoltak tovább s egy ur, a ki a binéről gyönyörködött az apróságokban, kik csapongó kedvvel lejtették a csárdást, nem állhatta meg, hogy fel ne sohajtson: „Istenem mekkorát fordul a világ pár év alatt! Ha elgondolom, hogy tizenöt év múlva ezek a „fiatal urak” is csak egy jó vacsora reményében nyerne animót a táncra!” — Tizenkét óra felé az apró táncosok orrig beburkolva pakoltattak fel ki kocsiira, ki szánra és álmosan bóbiskolva haza vitettek. S a kedves gyermek-kacajt ásitó, szomorú esend váltotta fel a termekben. (S.)

* **Lakadalmi diszlövés.** Petenyén a napokban egy oláh lakadalom volt, a mely alkalmammal a menyasszony jó módu szülei ugyancsak ki akartak tenni magukért, mert a lakzi harmadfél napig folyt szakadatlan jó kedv között s evett, ivott ott boldog, boldogtalan. A leleményes vőfély azonban még is fölöttébb száraznak találta a mulatságot, s hogy a kedélyeket jobban s jobban felvillanyozza, oda künn időközönként egy-egy hatalmas pisztoly lövéssel működött közre az ünnepély tisztességének s emlékezetességének okáért. Tetézt neki szörnyen, hogy sikonganak utánna a fehér eselések. De hát egyszer csak ez is kezdett igen megszokottá válni és mikor már bekövetkezett az a pillanat, a mikor „quot capita, tot sensus”, — ki-ki csak a maga dolgaival volt eltelve, akkor a vőfély nagyot gondolt. Miért ne lehetne egy pisztoly lövést a szobában is megreszkírozni? Akkor ismét ő lesz a „pap hőse” Nosza jól megtöltött egy püstöt és oda nyomta egy fiatal gyerek kezébe, hogy az asztal alatt süssse el. A pisztoly nagyot dörrent s a másik percben az asztalnál ülő asszonyok közül egy áldott állapotban lévő nő hanyatt bukott. A cél el volt érve. No de nem volt köszönet benne, mert a vőfélyt a lövöldöző gyerekkel együtt még az nap elvitték a csendőörök. Az asszonynak a csak fojtással töltött pisztoly ballábát erősen megsebezte. E kis intermezzo azonban nem rontotta meg a lakadalmi kedvet. Tovább folyt az a maga medrében, igen jó hangulatban.

— A közel multból. Fejérvármegye követe (Sárközy) az 1843-iki pozsonyi országgyűlésen szószóként így szólt: Tekintetes karok és Rendek! Individualis politicám essentiaja, specialiter abban kulminál, hogy azon dilemmák, differentiaák, confagratiók és conflictusok megszűnjének, melyek az európai configuratióban cooperáló cabinetek collectiv actiójának resultumaképpen garantizott pacificatiót nullificálhatnák (halljuk!) Mi a situatio? (halljuk! halljuk!) Az agitatio annyira demoralizálta az egy is abnormalis aspiratiókat, hogy a praeponderantia lett factorok machinatiói illusoriussá tettek minden, a consolidatióra és regeneratióra ezelő conservativ tendenciát! (ugy van, sok oldalról.) A diplomatiának pedig e manőverekkel szemben hiányzik a moralis solidaritása, hogy categorikus interventioval a malcontents opositio invasióját megsemmisíthetné (zaj és helyeslés.) Tisztán látom tehát T. k. és R. hogy a catastrofik demarectiális léniájához elértünk, hol ephemer combinatiók helyett, a concret conjecturalis coostelátok constatalják a stagnatiót! Jól tudom, hová tendál az opositio jelenlegi intentioival, de meg kell gondolni azt is, hogy itt a misera plebs contribuens az independentiát fel nem fogja, mert se cultura, sem az intelligentia azon gradussan nem áll: mint másutt! (Igaz) Azért részemről és comitenseim részéről a proponált urbarialis regulatiót nem acceptálok. — (Ennél bizonyosabb magyarsággal beszél Kraxelhuber Tibornak mára virradt nemzetsége is. Szerk.)

CSARNOK.

A kályha mellett.

(Fagyos gondolatok.)

Ugy sir, ugy nyikorog künn a hó a léptek alatt, mintha fájdalmát panasznál, hogy szép fehér ruháját bepiszkolják a ronda saruk. Nem is csoda, egyetlen ékességét, ártatlan színét veszik el s teszik semmivé az emberek. S ki ne féltene ártatlanságát? . . .

Ugy eltűnődöm, ugy elgondolkozom én ezen kályhám mellett. Hogyne! Hisz ha az életnélküli hőcsomó is panaszol vesztesége felett, nem inkább joga van-e az embernek arra, hogy a keblében állandóan lakó démonok ezreit szétbocsássa, legyőzze, semmivé tegye. Pedig ezek a démonok nem apadnak, de napról-napra szaporodnak. Mert az ilyenekre van gondja az embereknek. Milyen kellemes érzés is, mosolygó arccal zavarni föl valakinek nyugalmaát s apránként adni be azt a kétségbejöttön gyilkoló mérget, mely a szívet s annak szent érzelmeit öli meg örökre!

Hisz a szívnek legszentebb joga a szeretet! Hajh, mennyire szerettem én is egykor . . . régen! De a szívnek nem azt az érzelmét akarom én a piacra kivinni, mivel a léha könnyelműen játszik, az együgyű diócsokszik, a tudós mint egy szükséges roszról szól s az ábrándozó rabszolgája; nem, nem arról a szeretetről, hanem arról, a mely egykor a társadalmi életet beölelte, átfogta abba a kis világba, mit szívnek neveznek.

Mekkora különbség?! Tegnap és ma! Tegnap még éltem, ma már élő halott vagyok; tegnap még volt hitem, ma már a remény legutolsó szikrája is kiveszett lelkemből. Oh, miért is nem tudja az ember papírra tenni mind azt, mit szíve érez, mit szíve sugall! De talán jobb így!

Kályhámban élénken pislog utolsó darab fámnak szilánkjai. Mily pajzánul játszik, kapkod ide-oda, talán mert élni vágyik? Vagy talán örvend, hogy semmivé lesz?

Egykor bennem is lángolt az ifjú tűz s ma már ifjúságom költészetének tüze a kialváshoz közel van. Csak számszerinti tagja lettem még a társadalomnak is. És úgy érzem, hogy mindinkább hasznavehetetlenebb tag leszek. Mert midőn már meg van fosztva a lélek magas röptü szárnyaitól; midőn alszik ki az emelkedni vágyásnak ambitiója a kebelből; midőn látja, hogy minden nemes törekvéseinek szárnyát szegi a durva anyagi önzés s látja, hogy az önzérek tolul mindenütt előtérbe, oh, akkor az oly kis lélek, mint én is, megrendül s nullává törpül alá!

Hisz igaz, hogy hivatásomnál fogva kötelezve vagyok a mindenség csodálatos dolgaiban a Mindenség Urának kezét tapasztalnom, — megnyugvást kellene, hogy találjak sorsom szerencsés, avagy szerencsétlen fordulataiban. De hát van-e a hitnek oly erős alapja, melyet nem rendít meg a keserű tapasztalás? De hát a hit világát nem homályosítja-e el gyakran a kétségnek erős érzése? Hát az afféle ember mint én is, arra van hivatva, hogy örülten, határt nem ismerve rohanjon egy phantom, egy eszme után, minek keresése egy nyugtalan életet teremt meg? Hát egy nyugalmas részpart számomra még nem fedeztetett fel? Talán nem!

Vagy talán keressem fel a társaságot, mely visszaadja a lélek rugékonyságát? Talán másnál szórakozást nyújtana; de ily szórakozásra nézve nálam már a lehetőség reménye sincs meg. Szívem egy kiegézt vulkán. Járok-kelek az emberek közt, de érdek nélkül; élek a társadalomban, de szeretetlenül. Aggastyánná lettem ily ifján! S ha néha-néha még fellángol keblemben az ifjúságnak vidor kedélye, az is oly színtelen, oly bágyadt, életnélküli. Oh, sovárgó szívvel hányszor sohajtok fel azután a régi, vidor, önzetlen, könnyelmű kedély után, mely már elveszett s talán el is temettem örökre!

És lehet-e másképp? A hol az akaraterő megbé- nult. Sőt a megsemmisüléshez közel áll, ott már a biz- tató remény sem fog többé tüzet soha!

De miért írjam én ezeket tovább? Miért igyeke-

ném kimutatni az okokat, melyek éppen fejlődésében folytatták meg bennem az emelkedni vágyásnak törek- vését, hisz ugy lehet önmagamra kiáltanám ki az első pereátot!

Mind e mai napig szívembe zártam munde- zeket, mind e mai napig még megfledkezett pillanataimban sem szóltam ezekről. Ámbár megvagyok győződve, hogy nem csak én, hanem igen nagyon sokan, mind ezen a szerencsétlen sajkán hányattatunk. S ha nem is valljuk be nyíltan, de annál fájdalmasabban panas- kodnak önmagukban — önmaguknak — titkon.

Kályhámban az utolsó darab fa is hamuvá lett. Vajha bennem még egyszer fellángolna a hitnek világa, mily esendesen és biztosan evezgetnék előre, mert tudom, hogy ama világ soha zátonyra nem juttatna!

Díószeghy Miklós.

A ki nem tudott feledni.

— Elbeszélés. —

Irta: Pollux.

(Folyt. és vége.)

IV.

Nemde Flóra, kitalálta már az eddigiekből, hogy Irma Bélát szerette?

Most könnyű kitalálni, mert tudja, hogy elbe- szélésem hőseinek története bizonyára összefüggés- ben van; de miként gondolhattam volna én arra, abban az időben? Hiszen ha tudtam volna! — vagy ha csak gondoltam volna is reá, ugy boldoggá te- hettem volna mind a kettőt. . . .

De az idő telik, sietnem kell. A jó rendezés kívánja, hogy 20 percz alatt be végezzem elbeszélé- semet. . . . Kegyed csodálkozva néz reám, nem érti szavaimat? Meg érti a 20 percz multával. Addig csak figyeljen!

Béla nevelő volt a vidéken. Ezt ha jól emlékszem már említettem volt, hogy Béla az Irma és testvérei nevelője volt.

Kegyed bizonyára ért engem Flóra, hiszen azt hiszem elég világosan beszélek s beszélnek a té- nyek. . . .

Irma és Béla megszerették egymást, de bará- tom szegény volt s nem merészelte meg kérni a gazdag szüléktől leányuk kezét. Nem is szólt Ir- mának sem szerelméről, mert azt hitte, hogy e korai lépéssel elront mindent. Hanem e helyett az év el- teltevel távozott, hogy állást vivjon ki magának a társadalomban, mely fölemeli majd, kedveséhez.

Nem rajta mult, hogy nem ugy történt, ő min- dent elkövetett, a mint tudja Flóra, hogy be végezte pályáját. Türet, fáradság, nélkülözött. . . . S mikor már csak egy lépés választotta el a czéltől, akkor át látta, hogy minden terve légvár volt s gyöngye szellő érintésére szét foszlott, szét pattant mint a buborék. . . .

Bizonnyoson tudom, hogy kitalálta kegyed, mi idézte elő a változást, hiszen nagyon minden napi e történet s csak a végén válik ünnepélyessé. . . .

Irma, — a ki mit sem tudott Béla szándékáról — férjhez ment. Barátom a lapokból olvasta e rá- nézve szomorú örömhirt s minthogy most már nem is remélhetett, nem volt czélja életének: öngyilkos- ságot követett el, mely, a mint tudjuk nem sikerült.

Hogy életben maradt, ismét remélni kezdett. De nem volt balga, hogy igen sokat reméljen. Csú- pán annyit akart elérni, hogy viszontláthassa Irmát s hogy e czélját elérje, feljött a fővárosba, mert a hírlapból olvasta azt is, hogy Irma oda költözött. Minden este azzal vigasztalta magát hogy másnap meglesi, s e hit kölcsönözte az erőt munkájához. Igen! — Béla dolgozott, hogy megkeresse napi ke- nyerét; fát vágott. . . . s mikor összegyűjtött annyit, a mennyiből egy hétig meg élhetett, akkor elindult koldulni, mert csak így tartotta lehetségesnek, hogy feltalálja Irmát.

És jól számított! Mint koldus mindenhová be- léphetett; bolyongott, mint a bolygó zsidó, mind ad- dig míg reménye teljesült.

Teljesült, de hogyan!

Barátom, — a ki ön is ismer, — a szegény Irma férje, beszélt el, hogyan. . . .

Irma asztalnál ült s himezett, mikor a koldus a szobába lépett.

Egy pillanat alatt fölsimerték egymást; egy pillanat alatt feledtek minden bánatot; egy pillanat alatt átélveztek annyi édes örömet, a mennyi meg édesítené egy hosszú élet minden keserűségét. . . . Egy tekintetet váltottak, melyben el volt mondva minden; volt abban öröm, volt abban bánat, remény és csalódás, vágyódás és megelégedés, szemrehányás és bocsánat, de mindenk fölött a jelen, a viszontlá- tás mennyi boldogsága volt benne kifejezve. . . .

Mind ez pillanat műve volt. S a másik pilla- natban?

A koldus rongy-foszlánya érintkezett a gazdag selyem-biborával; a koldus éhez az ajka csillapította a gazdag csóksomját: össze ölelkeztek, forrón, hosszan, szenvedélyesen s a férj nézte. . . . nézte könyes sze- mekkel, mint találnak kárpótlást sok-sok év nélkü- lözéseért.

S mikor az ölelésből kibontakoztak; mikor a czuppanó csók elcsöndesedett; mikor hidegek lettek egymás iránt: akkor holtan terültek el a szoba sző- nyegén: egymást át ölelve, — ajk, az ajkon; szív, a szíven, — röppentek át a mennybe. . . .

Igen Flóra! — így történt. . . az öröm megre- pesztette a gyöngye szíveket. . . s egyiket gyászolta a férj, a másikat az anya. . . .

V.

A férj még ma meglátogatja kegyedet; remé- lem s tudom is most már, — hogy szívesen fogadja.

De ne sirjon hát Flóra! Az idő közeleg, most már elárulhatom, hogy ő szereti önt, de minthogy nem volt meggyőződve a kegyed viszont szerelmé- ről: távozott, hogy próbára tegye. Én fogom bizo- nyítani, hogy kiállotta a próbát, hogy szereti őt; ne féljen Flóra, boldog lesz, de máskor ne igyekezzék elrejteti szerelmét az előtt, a kit illet.

Az ajtón kopognak. Ez a férj. . . .

Mondja, hogy: szabad! — s boruljon nyakába, ölelje keblére. . . .

Még csak egyet! Tudja meg, hogy boldogsá- gát Irmához hasonlatosságának köszönheti, mert az Irma férje az, a ki kegyed szeret, kiért könnyei omlottak s a ki kegyedet viszont szereti. Adja az ég, hogy ugy szeresse kegyedet s oly gyöngéd legyen önhöz, mint a hogy Irmát szerette.

S most isten önnel! E mellék ajtón távozom, azt hiszem nem lesz szükségük harmadikra. . . .

A 20 percz letelt, barátom mindjárt belép, még csak annyi időnk van, hogy kegyed ezért a történe- tért, egy csókot adjon. . . . Így!

Isten önnel.

Szerkesztői üzenetek.

F. I. Kézdi-Vásárhelyt. Köszönjük a meleg hangu köl- teményt. Szívesen adnák is, de mivel benne érintve vagyunk, légy szíves más lapnál erekesíteni. Üdvözlét!

V. Gy. Krasznai. Ujdonságot — hiteles kézből — bárki- től is veszünk. A többire nézve alkalmilag!

D. M. Sz. Cseh. Bevált. Nagyon helyesen fogadt fel a dolgot. Az eleven hírlapba csak pár sorból álló költemény, vagy próza szükséges; mert sokan vannak, a kiktől várunk valamit.

B. M. Sz. Cseh. Igéretedre számot tartunk s várjuk a küldeményt mindkét oldalra. Alkalmilag többet!

Hirdetések.

8000 Hungária Drill sorvetőt
szállított eddig

KÜHNE E.

gazdasági gépgyára Mosonban.

Főraktár: B u d a p e s t, VI. váczi-körút.

Leszállított árak! Utánzatoktól óvakodjunk!

Uj!

1 — 2 — 3 barázdás vas ekék, Laake-
féle rétböröna, Thallmayer-féle
Aranka-választó, „Acme“ ameri-
kai böröna, stb. 2 — 3

Hirdetmény.

A megye által rendelt s nálam gyá- rilag készült ebvéd-jegyekhez czélszerű móddal használható nyaköveket és szájkosarakat többféle kiállításban s nagy mennyiségben készítettem, s azok meglepő olcsó áron minden járás fő- szolgabírói hivatalnál kaphatók.

Beesés figyelmébe ajánlom továbbá a n. é. közön-égnek új gépezetekkel berendezett rézműves, ércöntőde és gépjavitó műhelyemet is, mely által bármimemű e szakba vágó munkálatok korszerűen, a legpontosabban és jutá- nyos árért készíthetnek.

Kiváló tisztelettel:

Fosner Ábrahám,

okl. gépész és rézműves

Szilágy-Somlyón.

2—6